

HAMUSZOBROCSKÁK

TOLNAI OTTÓ

SZÓKE FÜRTÖK

Végre fenn ültem a gépben. Néhány perc és futva, futva, mint egy nagy kéz, összefogva, megemelve bensőmet, már el is indult. Imádok futkosni, röpködni ezekkel a rissz-rossz gépekkel.

Belső zsebemben (zöld bársonyruhámat viseltem) két repülőjegy is volt, s amíg oda nem lépett hozzám a légikisasszony, nem tudtam, melyik jegyet húzom majd elő. Ránéztem: szóke fürtök... Az athéni jegyet nyújtottam oda neki.

Ein zimmer nach Akropol bitte, mondtam Athénban, ugyanis azt, hogy Akropolra néző, hirtelen nem tudtam megmondani.

Szép szoba volt. Pontosan olyan, amilyent évekkkel azelőtt elképzelttem, sőt meg is álmodtam már.

Félrehúztam a nyersvászon függönyt. A szoba közepére helyezett székre ültem és: zokogni kezdtem.

MEGSZAKADT PÁRBESZÉD

Ír-e apukád Afrikából, kérdi (a hangjából ítélve) egy öreg néni a kisiút, a Futaki úti autóbuszon.

Itt megszakad a párbeszéd, mert egyikük, vagy mindketten leszállnak.

FARMERNADRÁGOM IBISZTOJÁSSZÍNÜRE FESTETTE
VOLNA TÁN

*Valahol egy ibisztojás, olvasom az egyik papírdarabkán (mosás a nadrágomat, és ilyenkor az asztalra öntik a gyűrött papírdarabkákat). Sehogyan sem tudok rájönni, mit is akartam e szavakkal. Pontosabban, e megfogalmazással: *valahol*... Nem, mert én pontosan tudom, hogy hol van az az ibisztojás. (Bácsföldváron egy nagy, kétszárnyas szekrényben.)*

Persze, meglehet, mégsem arra a tojásra gondoltam. Lehet, hogy valamiféleképpen vissza akartam helyezni azt a szép türkizt a végtelen sárga sivatagba... No de, ez csak találgatás. E papírgaluskákat is nyugodtan ki lehetett volna mosni: farmernadrágom ibisztojásszínűre festette volna tán.

PATINÁT KÖNNYEZŐ

Még sosem jártam Lengyelországban. Még sosem Bruno Schulz, Gombrowicz és Miron Białoszewski országában. Még sosem.

Am annyiszor írtam már képzelt varsói, krakkói látogatásaimról verseket! És ez rendben is lenne, hiszen képzeletben is utazhatunk. A baj csak az, hogy én ezeket az utazásokat annyira felapróztam, elapróztam, hogy már képzeletben sem igen realizálhatók...

Valahogy egységesíteni kellene őket: végérvényessé kellene tennem jelenléteimet Varsóban. Valamit tenni kellene, hogy ott álljak, most már mindörökké, mint egy patinát könnyező, galambbundás szobor.

PRÓZAVERS

Újságot, könyvet emeltem magam elé. Védekeztem.

Átcúsztunk a szürreálisba, kiáltottam fel 76. december 11-én Belgrádban. De senki sem hallotta, a vécésnéik pedig már megszokták a furákat motyogó figurákat.

Divatba jött a zsilett.

Kis barátom *A zsillett és az agy*, *A zsillett és a toll* témájának képzőművészeti realizációjával birkózott, én meg, éjszakánként, nagy titokban, *A zsillett és az angyal* című költeményemen dolgoztam mióta már (az angyalt és a zsilettet a

BAYER

aszpirinhoz hasonlítva), amikor, mint mondtam, mint kiáltottam volt, már a kávécsészét is védekezve emelve magam elé a zöld Zsolnay-cserepekkel burkolt Moszkva ablakában: divatba jött a zsillett, a gilette!!!

A zsillett-fülbevaló (a fülbevaló, a fülbemászó zsillett), a zsillett-nyakbavaló (a nyakbavaló, a nyakon mászó, a nyakon vágó zsillett) stb.

Mit jelentsen ez, kérdeztem sápadtan én, aki egykor (60 körül) még a bőr és a kockás kelmék divatját is lelkes versikével üdvözöltem. Lehetséges, hogy egyszer a költészet minden irreálisan csillanó tárgya mint divatcikk (a divat mint apokaliptikus szarka!) jön be, jön így be a mellékajton?!

Ki emlékszik még arra, hogy zsilettel, ezzel az önborotva-készülékbe való pengével, kaparóztak, a középső és a mutatóujj közé fogva, mint selyem-maszkot, arcot hasongattak, fület vágtak le à la Van Gogh, szemet szeltek ketté à la Bunuel, ki emlékszik, hogy e csöpp pengével torkot vágtak

át?

Senki.

A zsillett megszűnt zsilletnek lenni. A zsillett lett. Divatba jött. Kialudt.

(A borotvakést sem igen használják már, de mivel nem jött így, ilyen formában divatba, nem is aludt ki: félünk tőle, még félünk tőle — ezt nekünk szakállasoknak igazán elhihetik.)

Hiába kapkodok, a szótárak, lexikonok, kézikönyvek lapjai indifferensen zizegnek ujjaim között. Nemigen tudnak a zsiletről. A zsírról, a zsidóról, a Zsigmondokról, a zsiráfokról, a zsokeról, a z sugaról, a zsüriről, valamint a Gilgamesről, a gimnáziumról és a gipszről tudnak, bőven értekeznek, de a zsiletről nem. A zsiletről nincs semmi megjegyezni valójuk. A krónikák szeizmográfjai a zsilettet illetően semmi különöset sem regisztráltak... Pedig még az is megtörténhet, hogy századunkat K. C. Gilette gyárosról (Nobel s más robbanékony gyárosok útját átvágva, de átvágva az én jelöltem,

BAYER

útját is) a zsilett korának fogják keresztelni. Igen, még ez is megtörténhet, még ez is az én kormosképű korommal.

(Újvidékre 76. december 14-én ért a zsil lethullám. Dél körül kreol bőrű fiatal emberek csoportjait láttam sietni a központ felé — kezükben zsil ettes lánckötegekkel.

Az apokalipszis angyalai!

Többi városunk elestéről még nincsenek értesüléseim, bizalmas adataim.)

OLVASSAK CSAK NYUGODTAN TOVÁBB

Szkopjében történt.

Künn állok a teraszon, és olvasom Repülön Ohridba című (azóta valahol elkeveredett) költeményem a több ezres tömegnek, magyarul, majd az egyik színész macedónul. A tizedik sornál felnézek (onnan már fejből tudtam), s: az első sorban megpillantok egy lányt. Abbahagyom a vers mondását. Hátral a rendezők tanakodnak, mi történt.

Még a földrengés előtt jártam (egyik barátommal, aki azóta ismert költő lett) utoljára Szkopjében. Igen, most már emlékszem, akkor udvaroltunk ennek a szép, kis, gömbölyű, fekete lánynak. Lenn a Vardár kiszáradt medrében ismerkedtünk meg vele...

Integet, olvassak csak tovább: ő nem él.

A FÉLELEM TENGERE

Állandóan itt van velem, benn, beljebb a betegségeknel, mint egy nedves *őzorr*. Sosem szárad, sosem száradhat ki, most már pontosan tudom.

Nem, az *őzorr* szép, ám nem pontos, nem elég pontos. Félelmet inkább egy szivárgó kis forráshoz kellene hasonlítani, egy szivárgó kis forráshoz, amely hetedhét országon túl nagy, sötét tengerre lesz, s benne én: kis aranyhal leszek.

AMÍG MEG NEM HALUNK

Pesten mindig IBUSZ-szobákban lakunk — immár több, mint tíz éve. E két-három nap alatt (tovább sosem maradunk, akár-mennyire is szeretjük azt a várost) furcsa figurákat ismerünk meg. Különös formája ez a megismerésnek. Ha tovább maradnánk, talán már nem is tűnnének olyan furcsának a figurák, megszoknánk őket, avagy novellahősökké „híznának”.

Legutóbb pl. a Münnich Ferenc utcában laktunk.

Csehszlovákiából jöttem mint katonatiszt, kezdte házigazdánk alighogy átadtuk neki a piroscsíkozású IBUSZ-papírt s az útleveleket. Egy hónapig voltam csak táborban. Nyugdíjas vagyok, de még dolgozom mint tanácsadó... A múlt nyáron Herceg Noviban nyaraltunk a kedvessel, s én cseh nyelvtudásommal igen jól boldogultam...

Hoztak-e valamit eladni? kérdezte ötpercenként a kedves.

Szobánk falán egy intenzív aktkép lógott (— minden bizonnyal csupán e képnek köszönve kapta meg a szoba az első osztályt). Pasztell. Drága, faragott ráma. Rossz festmény (honnan tudom?!), de a nő isteni lehetett (honnan tudom, ha a kép rossz?!), akár a kedves is (honnan tudom, hiszen már ő is igen-igen rozoga állapotban van?!). Körülbelül ötven százalékban állt fenn a gyanú, hogy az aktkép a kedvest, az egykori kedvest ábrázolja, de ez az ötven százalék is éppen elég volt ahhoz, hogy az embert megegye a fene, ha a kedves elcsoszogott krémektől csicsegő arccal, türkiz papucsában a kép alatt... Nem folytatom — sokféleképpen folytathatnám.

Az izgalmas számunkra Münnich Ferenc utcai lakásunkban a következő volt:

a házigazda, finom, ősz úriember, egész nap, tehát reggeltől estig, ott állt az előszobában egy pultszerű asztalkánál, és finom mozdulatokkal, akár egy karmester, egy nagy karmester: parizert eszegetett.

Izgalmas talány, gondoltuk búcsút véve tőlük, távozva a parizeri-illatban lebegő akttól. Sőt, én már maradtam volna is, mivel mind kíváncsibb lettem, hány napig tud így egyfolytában eszegetni

ott az előszobában. Igen, az igazat megvallva, kicsit már féltem is, hiszen ez az ősz hajú, katonás testtartású úriember ezután egész életünkben ott fog állni a kis, minden bizonnyal éppen ehhez a szertartáshoz konstruált pultnál, és eszegetni fogja a parizert, eszegetni műfogsorával, amíg meg nem halunk...

Lehet, hogy amikor e sorokat rovom, már nem is él, ám én, még most is, ha koncertre megyek pl. és megpillantom a fecskéfarkú karmestert, azonnal Münnich Ferenc utcai házigazdánkra gondolok és várom, várom, hogy pálcikájával (még sosem láttam közletről ilyen pálcikát, még sosem érintettem) a kottapapirosba csomagolt parizerért nyúljon...

A VÉRENGZŐ NYUSZI

Már legalább egy hónapja annak, hogy észrevettem, Vöröske nevű nyulunkkal valami baj van.

Megveszedett tán, tűnődtem. Úgy látszik, nincs szerencsénk a nyulakkal, hiszen Ninunta is milyen borzasztóan végezte a ruha-szárító drótokra zuhanva az emeletről. Milyen precízen törtéktördelték gerincét a húrok! Lehet, hogy a mi nyakunkat is egy láthatatlan vagy fel nem ismert ég-, fű- vagy földszínű hangszer húrjai szegik majd. Lehet. (Egész regényt „kényszerültem” írni Ninuntáról, melyet Domonkos barátom Rabindranáth Tagore hazajáró lelkének nevezett...)

Reggeltől estig a kendermagos kakással viaskodott a vadnyúlszín házinyúl, Vöröske. El-elkapta a kakas taréját, torkát, és egy reggelre aztán meg is fojtotta, meg a nagy kakast, amely nálunk tanult meg kukorékolni (hajnalonta mindig mosolyogva ébredtünk fals dudálására), dolgozni a tyúkokon, miközben a piacokon csilgászati árákért kelt a tojás.

Nagy-nagy küzdelem folyhatott a fűvön, a kerek, japánakác asztal körül, a holdvilágban.

Toll, szőr, mindenfelé.

A kakas teste sötétlila volt a fulladástól; a nyúl füle véres-cakkos-már-már taréjra, ahogy mi mondani szoktuk, rubin-csőregére, hasonlítva.

Mérges voltam a vérengző nyuszira. Mesét, könnyörtelen mesét írok rólad, fenyegtettem. De voltak pillanatok, amikor úgy hatá-

roztam, egyszerűen végzek velem, gerincemre vágom az ásóval, vagy csak úgy véletlenül, ráejtek egy téglát. Persze aztán mindig megbocsátottam neki, hiszen miért ne lehetne egy nyuszika is vérengző, vérszopó... Bár igaz, arra is gondoltam többször, hogy mi lesz, ha megmarja a vérebet s az is megveszedik.

(Apámat gyerekkorában, Bánátban, mert akkor ott éltek, megharapta egy veszett kutya. Éppen ide hozták az újvidéki kórházba — hátra a nyúlketrecek közé, mondja. Gyermekeim sokszor elmeséltetik velem azt az epizódot, miközben a hegeket simogatják a hasán...)

Egy reggelre aztán a kutya végzett Vöröskével. Nem tudom pontosan, miért. Igaz, már kezdetektől fogva meg-megzavarta, de játéknak tűnt az egész, s úgy gondoltam, mégis lehetséges lesz udvarunkban, kamráinkban, óljainkban egy nagy, szabad, enyhén anarchikus állat-kollektívumot szervezni. De az is meglehet, hogy a kis vérengző nyuszi támadott elsőnek, s aztán már hiába menekült villámgyors cikcikkban...

Nem, ilyen véget még e vérengző, e gyilkos, e vérszopó nyuszika se érdemelt, mondtam, immár magam is könyékig véresen, a kukába dobva földi maradványait.

A véreb a farkánál kaphatta el, pamacszerű farkánál, s kirántotta egész bensőjét, ki komplett, ki, mint egy dugót. És maradt a düllelt szemű, belül gyöngyház bordázatú, szőrös cső.

AZ A NAP, AZ A TÁJ

Szarajevóból kijövet, eltévedtünk.

Kezdetben isteni-zöld fennsíkokon bolyongtunk, majd még magasabbra kerültünk. Érezni lehetett, hogy a medvék, a farkasok és a sasok birodalmában keringünk. Valami még sosem tapasztalt intenzitás, ám már túl, túl mindenem...

Estefelé, amikor végre rendes úton gurultunk és vizet is ihatunk, túrót is vehettünk, J. megszólalt, *nem hittem volna, hogy ennyire el lehet tévedni.*

Én is valami hasonlóat gondoltam, hiszen: annyira hasonlított az a nap, az a táj az életemhez.

Ó, TE CÉDÁK LEGSZEBBIKE!

Egyedül vagyok idehaza.

A kutya a gyapjúsZín, mély szőnyegen alszik. Álmában nyög, nyüszít, fel-felvakkant. Hathónapos, de már 40 kilós.

Én az összetolt zöldbársony fotelokon heverve olvasok, pontosabban egy horvát költővel bajlódom: „*Zaklopi knjigu ako misliš da držiš rupu kroz koju će buknuti apokalipsa.*” — írja, így zárójelben, és nem tudom eldönteni, becsukjam, összecsapjam-e könyvét.

A televízió be van kapcsolva, de nem nézem. Én sosem kapcsolom be, de nem is kapcsolom ki — komoly fenntartásaim vannak e médiummal szemben.

Az asztalon, a pohárban: rózsa. Szépen látni, ahogy fésülésében megállította az első fagy.

Piszkálom az orromat. Hirtelen abba hagyom, mert úgy érzem, valaki néz. És valóban, a tv-bemondó figyel: lát. A kutya is felérez. A rózsa is mintha tovább féslene a melegen — ó, te cédák legszebbike!

(Ilyen helyzetekben könnyen összeroppanhat az ember.)

TÖRD KETTÉ CIKLÁMENCERUZÁD

Zöldre festettük az almáriumot. Egyik lába hiányzik, elvitte a vonat, amelyen szüleim utánunk küldték. És az az útra kelt almáriumláb: sárga. Örökre sárga fog maradni, sőt csak még tisztábban világol valahol, ha majd egyszer kékre, vörösre, netán feketére festjük át az almáriumot...

Nagyanyám mindig az alsó fiókból szól hozzám. Hív.

Nem férek be, mondom, pedig tudom, már szépen kibélelte újságpapírossal számomra a középső fiókot. Nem férek be.

Törd ketté ciklámenceruzád, súgja, az akadályoz. A ciklámenceruza! Törd ketté.

Nem bírom.

Mit nem bírsz, kisfiam? kérdi.

Nem bírom kettétörni ciklámenceruzám, mondom.

Akkor nyomd ki a belét, súgja még halkabban, nehogy valaki meghallja párbeszédünket. Nyomd ki.

Nem tudom kinyomni ciklámenceruzám belét, mondom. Egyetlen zsákvarrótű sincs a házban. Nem tudom kinyomni. Nem tudom.

Akkor menj a fenébe, szól ki hangosan a zöld résen, menj, és hozd vissza az almárium aranylábát. Hozd vissza! Nem látod, milyen srégen fekszem?!

EGYÉB

Kisbajmokon (Fočanska 43): villamos eladó, jó állapotban, olvasom a vasárnapi *Magyar Szóban*. A villamos szép, nagyon szép dolog, és az is szép, folytatom félhangos okoskodásom, hogy felénk még jó állapotban levő villamosokat lehet kapni, méghozzá, kéz alatt...

A *Jutro* című mezőgazdasági lapban viszont egy budiszavai polgár (Kossuth Lajos utca 12): pávákat hirdet!

Gyerünk, megnézzük a pávákat, határozzuk el egyszerre, bár, különösen mi idősebbek, kissé szomorúan mondunk le a villamosról. Hurrá, mondják a gyerekek is.

Budiszava mindössze negyedórára van Újvidéktől.

3000 dinár egy pár páva
egy pávatojás 200 dinár
a farktoll darabja pedig 20 dinár

Jó tudni, fontos regisztrálni olykor, bár az árakat, hiszen ki tudja, pl. száz év múlva mennyibe fog kerülni felénk, Vajdaságban, a páva, a pávatojás, a pávatoll. (Érdekes, hogy most, 76-ban, egy páva pontosan annyiba kerül, mint egy dán dog.)

Japán gerléink is vannak. Fehérek, éjszaka is búgnak. Afrikai póni-kecskéinket már eladtuk. Az aranyfácánok nem eladók. A pávákat is csak azért adjuk el, mert bővítjük a házat és kell a pénz. Kitűnő kapcsolataim vannak a zágrábi állatkerettel, mondja szinte egy szuszra. Nem tudja, komoly vevők vagyunk-e, vizsgálgat bennünket az ifjú tulaj. Nem tudom, tűnődök, küllemileg van-e valami közünk a pávákhöz, afrikai kecskékhöz, szentlélek-szerű japán gerlékhez.

Szed egy kis csokor farktollat a góréban (éppen most hullatják — négyévente hullatják), s a gyerekeknek ajándékozza.

Majd meggondoljuk még, mondjuk, és elbúcsúznak.

Budiszaván, hazafelé indulva, láttam egy alacsony palatetőt tele rongy- és kaucsukbaba-maradványokkal: akár egy véres áldozati hely. Biztosan az egész falu ide hordja, dobálja a rossz babákat. Nehezen elviselhető látvány...

Hazaérve csak úgy mellékesen jegyzem meg: a jövő hét végén átugrunk Kisbajmokra.

NINCS VISSZAÚT

Állok a szoba közepén. Körül a falakon kartonból, sperlemez-
ből, bőrből és pléhből készült könyv-makettek. Kezemben egy 20 literes zöld sósavasballon.

Melyik sarokba helyezzem? Pákát vagy pávatollat dugjak-e bele?

Állok a szoba közepén. Hallom, zörögnek a kapun. Már tudom, én lubickolok majd a nemlétező sósavban.

Páka és pávatoll lebeg a mennyezet alatt.

Szakálammal törölném szép vadászcizmáikat, de számomra már nincs visszaút: lubickolok a nemlétező sósavban!

Körül a falakon színes könyv-makettek.

FENN A KÉK PADLÁSON MÁR

Egyedül. Ám: tele a ház öntöttvas tárgyakkal!

Már az első pillanatban éreztem, az a 2 kilogrammos rozsdás, pisilő (rozsdásat-véreset pisilő) Cupido a fejemhez, a fejem „sarkához” fogja vágni magát. Mindig irigyeltem tojásfejű barátaimat — őket nehezebb eltalálni.

Mit tegyek? Semmit. (Nekem különben sincsenek úgynevezett tetteim; az én tetteim visszafelé történnek...)

Lefekszem a bunyevác-szöttessel terített, rossz rugózatú díványra, és behunyom a szemem. Apósom itt, ebben a pózban (a szoba

másik sarkába dobálva a félig elszívott finom cigarettákat) töltötte el élete utolsó harminc évét...

A ház tulajdonosa (rokonom), öntő a műtrágyagyárban, és szabad idejében minden régi, giccs- (művészi) tárgyat, szobrot kiönt magának.

öntöttvas kertitörpe: 20 kg.

öntöttvas koponya: 7 kg.

öntöttvas Kossuth: 23 kg.

öntöttvas angyal: 18 kg.

öntöttvas Cupido: 2 kg.

öntöttvas Njegoš: 23 kg.

Homokformái mind jobban vonazanak, szeretnék beléjük fekdüdni, s várni a forró vasat. A forró vastól nem félek, csak a hidegtől...

Igen, rokonom mindent kiönt. S ez így van rendjén.

Visszaérkezik a család, a rokonság. És én még mindig élek, élek, motyogom, ahogy hirtelen felkattintják a villanyt, kivilágítják az öntöttvas tárgyak sűrű erdejét.

Egy emberrel találkoztunk egykori (20 év előtti) gyümölcsösünkben, kezdik máris lelkesen a mesét. Minden vackot összehordott ott egy kulipintyóban — hol van már a zöld pagoda, s az istenien nyikorgó kis málnáskosarak oszlopsorai?! Rafia- és manilasugarakat font a gyerekek ostorába, amit a nagymama hozott a Hortobágyról. Amikor már ötöt megfont, sokallani kezdtük, de ő húszat, tíz rafiát és tíz manilát készített.

Megvizsgálom a sugarakat. Valóban szorosak, abszolút szorosak. Azonnal bekötök egyet, mondom, puskaként fog durranni...

Ráér, mondotta nekik az öreg. Már hét éve nem dolgozik. Ráunt, rá a szőlőre, rá a málnára, őszibarackra, rá mindenre. Mindenre. A fiai, mondotta, a Hobby-klub tagjai. A felesége: 127 kilogramm. Jó. De, folytatta a bácsi, elcsérélné két 60 kilogrammosért. Azt a hét kilogrammot ráadásnak adná! A felesége otthon van, a városban, néha kijön, de tíz percnél tovább sosem marad: egész nap a televíziót nézi — ha nincs műsor, az üres képernyőt...

Sétálni indulok. Sétálni, almaillatú pinceablakok előtt. Mít is kívánhatnék, mivel is ajándékozhatnám meg magam most, hogy életben maradtam, mint ezzel az almaillatú sétával a W-úton?!

Egyszer majd tán be is mászok ezekbe a pincékbe, ahol, úgy képzelem: keskeny polcokon rothadnak illatozva a piros almák...

Dörögni kezd az ég. Úgy látszik, mondom, fenn a kék padláson már az öntöttvas Cupido és a 127 kilogrammos feleség!

LEHETSÉGES

Miközben a *patina fejlődéstörténetéről* olvastam, valaki nyakon sózott egy kocsisgyertyával.

Hiába keresem az ágy alatt, a szekrényben, rajtam kívül senki sincs a szobában. És viaszmorzsát sem találok sehol. Az igazat megvallva, azt sem tudom, mi alapján állítom, hogy éppen kocsisgyertyáról volt szó, amikor még sosem láttam, és méreteiről sincs fogalmam.

Az igazság csak az, hogy az ütés nagyon fáj. Tán örökre ferde maradok.

Ám, valamiféleképpen kellemes is a viasz ütése. Egy bot vagy egy vaspálca ütésétől már hangosan jajgatnák, és se időm, se kedvem nem lenne az ütleget fajtájáról elmélkedni — csak a mondat végén levő pontot érzékelném.

Vagy tán nem is bántottak?

Patinaszín fény ömlik el dolgaimon.

Most meg a talpamra csaptak a viaszütleggel! Égek mind a két végemen!

Vagy lehetséges, hogy én verem, ütlegelem magam?

Igen, lehetséges, hogyne volna lehetséges, vigasztalom magam.

MOHOL KÖVETKEZETT

Egy lila *Lada* fordult ki elénk az útra. A gyerekek s a dog nagy gubancot képeztek a hátsó, rongypokróccal leterített ülésen. Két cukordinnye és ötven tojás volt a lábam között, tehát a biztonsági öv nélkül is mozdulatlanul pihentem volna, akár egy gipszteknyőben. Szólt a rádió. Kanizsáról jöttünk. (Jót mulattunk a kis Z. Gitár nevű kutyáján, amit a szomszéd következetesen Hegedűnek szólít...) Mohol következett. (Itt élt egy kis ideig Moholy-Nagy,

a nagy modern magyar képzőművész, a *Parker* állítólagos tervezője... És itt él egyik jó barátom, aki valamikor filmmel foglalkozott, de idővel áttért a sportfogadásra és az állattenyésztésre. Sosem csinált filmet, azt hiszem, sosem is képzelte el egyet sem — ám üres tekercei számomra örökre a Film lesznek...)

Hirtelen tisztán láttam őt:

egy zadari kis cukrászdában ültem egy lánnyal, amikor belépett és leült szemben velünk, a helyiség másik sarkában.

Úgy tettünk, mintha nem ismertük volna meg egymást. Lehet, hogy valóban nem is ismertük fel egymást. Lehet, igen, az is lehet, hogy mi egyáltalán nem is ismertük egymást, nem, soha. (Moholon született, egy-két évig bátyjával Zentán járt gimnáziumba, és filmes-állattenyésztő barátom minden bizonnyal említést tett róluk... Vagy arról volt szó, hogy úgy jobban megnézhattük, végre jobban szemügyre vehettük egymást. Hidegebben szemlélődhettünk. Fixálhattuk a kamerákat...)

Pontosan 26 éves volt akkor, ott, Zadarban. Vadonatúj zöld tisztiruha volt rajta, epolettjén egy csillaggal. Éppen akkor, vagy legfeljebb egy éve kerülhetett ki az akadémiáról. Stuccolt rozdszín bajusz. Szép volt. Bár azelőtt sosem mondtam volna vele vagy más férfival kapcsolatban ilyesmit. Finom, tiszta, erős, hosszú ujjai a porcelán csészét szorították — éreztem, ha akarja, erőlködés nélkül összeroppanthatja. Háta mögött a forró, fehér kő főutca, s a házakon túl valahol a tenger...

És én?

Abszolút felemás helyzetben-állapotban, mint mindig. Noha mi is szépek lehetünk: a lány, a lány és körüle az én medúzaszerűségem...

És ő halt meg. Ő.

Azt hiszem, egy évre rá, hogy ott „találkoztunk”. (Sőt, nem régen hallottam, hogy később a bátyja is meghalt.)

Most értem csak, miért tisztult ki ennyire az alakja ott a lila *Lada* mögött, Mohol előtt, hiszen én, mint mondtam is, tulajdonképpen nem ismertem őt. Vagy úgy is mondhatnám, hogy csupán látásból ismertük egymást.

A halálban lettünk ilyen közeliek, intimek.

A forró, fehér kő főutca és valahol a tenger...

És én, kérdem mind hangosabban, és én?

Mint egy tál kocsonya, itt kuporgok ezen az asztalon. Igen, közben a medúzából kocsonya lett...

És a lány?!

Minél közelebb értünk a lila *Ladahoz*, annál kevésbé tűnt már lilának. Ciklámenné, majd kékessé lett. Lenhajú lengyelek mosolyogtak rám, ahogy elhagytuk őket. Mohol következett. Majd: Pecellő, Becse, Földvár, Temerin. És Újvidék.

NAGY RÚT HAL

Spárgaágyás — igen, az illata az. Nyers. A kender és a föld illata. S mégis rosszul, de milyen rosszul aludtam.

Nem spárga az, hanem: kötél.

Jeges vízben, kötélhurkok között vergődtem, nagy, rút hal. És íme, mind nehezebb visszatálnom e szó, *spárgaágyás* tisztaságához.

Ki kell mennem a piacra. Gyorsan spárgába kell harapnom. S ha már a piacon leszek, majd karfiolt is veszek. És akárha csődör alá nyúlnék: tenyereembe patlidzsánt teszek!

ÖT ÖRÖKÍRÓ

Térdemre helyezem oldaltáskámat.

Bőrillat!

Az orosz katonatiszteknek volt egykor ilyen táskájuk. Kikapcsolom. Öt örökíró van belülről az oldalára akasztva — köztük egy *Parker* is.

Miért, minek, kinek öt örökíró?!

Honnan e mosolyra ingerlő mohóság?!

Miért e sóvárgás az örökkévalóság után?!

HAMUSZOBROCSKÁK

Az első méhecske! (Január 23-a van!)

Alig néhány centiméterre tőlem, az üvegtáblának ütődött. Az első halk mondat ez a tavaszról.

Tavaly 76. május 10-én e néhány sort jegyeztem a *Virág utca 3* című füzetbe:

Ma ettem az első zöldbarackot. Ha egyetlen ízt kellene választanom a világ ízei közül, tán éppen ezt az ízt választanám, hiszen ebben van benne leginkább gyermekkorom is...

Mint vak-ábécét simogatom a barackja kérégt — a mondat végén mézgába ragad az ujjam.

És valamiféleképpen az a május 10-e a mai naphoz kapcsolódik — így másolódnak össze füzeteim, s lesznek valami egészen mássá, mint ahogyan eredetileg elképzeltem, persze még mindig az irodalmon innen. (A gyerekek Szlovéniában vannak sielni nagyanyjukkal. Mondottam, ha átmennek Olaszországba, vegyenek nekem szép, finom füzeteket... Igen, jön a tavasz és sok-sok füzetre lesz szükségem.)

Gerléimet néztem éppen, amikor koppant, bekopogott a méh. Gerléimet néztem, és már-már hangosan mondtam:

Ez az, amit én mindig is akartam: nyakukon fekete gyűrűvel e szűzi hamuszobrocskákat!

Olyan ez a nagy ablak, mint egy radar, elsőnek jelez mindent. A kutya valamelyik éjjel kihúzta, körbehúzta az udvaron a cirok-magos zsákot, és most tele madárral az udvar.

Feleségem szalad a kamrák felől, látom, kezében: tojás.

Megtojt a kopasznyakú, mondja, s boldogan emeli a nap felé az első, véres tojást.